

Amnestia, terror komunistyczny, powstanie Zrzeszenia Wolność i Niezawisłość

- kiedy sprawa powstania Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej została przesądzona w Moskwie, terror komunistów wobec żołnierzy i działaczy Polski Podziemnej osłabł; amnestia dla wszystkich członków podziemia została ogłoszona 2 sierpnia 1945 roku; propaganda głosiła, że jest to akt dobrej woli TRJN; około 45 tysięcy osób związanych z Batalionami Chłopskimi, Stronnictwem Ludowym, Polską Partią Socjalistyczną WRN, Stronnictwem Pracy oraz Armią Krajową ujawniło się; amnestia była jednak nie na rękę komunistom; komunistom zależało przede wszystkim na odwleczeniu terminu wyborów do chwili wzmocnienia kontroli nad społeczeństwem oraz pełnego opanowania partii niezależnych; wkrótce po ogłoszeniu amnestii wzmogła się fala represji wobec osób ujawniających się, jak i osób, które nie uwierzyły hasłom komunistycznym i pozostały w podziemiu; nasilenie represji spowodowało reakcję środowisk konspiracyjnych
- 2 września 1945 roku powołano do życia Zrzeszenie Wolność i Niezawisłość pod kierownictwem pułkownika Jana Rzepeckiego; WiN było organizacją polityczną zajmującą się także samoobroną zbrojną; organizacja ta wydawała również pisma podziemne; w swoim programie WiN postulował powrót do programu Rady Jedności Narodowej z 1944 roku; postulowano również zbliżenie z państwami zachodnimi, rewizję granicy wschodniej, powrót polityków polskich z emigracji, przyśpieszenie wyborów parlamentarnych i nadzór wyborów przez przedstawicieli państw anglosaskich; zapowiadano także konflikt Zachodu z ZSRR; końcem 1945 roku w podziemiu pozostawało nadal około 80 tysięcy osób; byli przede wszystkim członkowie organizacji Wolność i Niezawisłość, Narodowych Sił Zbrojnych i Narodowego Związku Wojskowego; organizacje te prowadziły przede wszystkim działania w samoobronie, lecz także zdarzało się wykonywać akcję odwetowe na funkcjonariuszy UB i MO